

А.Е. Радченко, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

А.Л. Фошан, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

А.Н. Новрузов, офіційний представник Центру міжнародної освіти
МОН України в Азербайджані та Туреччині

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: МОЖЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

Якість знань студентів залишається однією з основних проблем методики навчання. Ця проблема стоїть особливо гостро в зв'язку з потоком інформації, розвитком науки і технологій. До обсягу знань студентів вимоги зростають, а значить, зростають і навчальні навантаження. Тому актуальним на даний момент є пошук ефективного вирішення проблеми засвоєння великих обсягів інформації і можливості індивідуалізації навчання. Одним із способів допомогти студенту в засвоєнні знань, структуруванні навчального матеріалу є розробка і застосування нових освітніх технологій.

Найважливішим моментом є використання уроку індивідуально орієнтованого навчання. Мета особистісно-орієнтованої освіти – закласти в студента механізми самоадаптації, самоконтролю, самозахисту та ін., необхідних для формування своєрідного особистісного образу і діалогічної взаємодії з людьми.

Для більшості українських закладів вищої освіти (ЗВО) характерна потоково-групово організація навчання, за якої навчальні групи і потоки формуються один раз на весь період навчання. Студенти кожної навчальної групи протягом усього періоду навчання мають загальний навчальний план і загальний графік навчальних занять. Можливості індивідуалізації навчальних планів і програм дуже обмежені і обмежуються вибором іноземної мови і однієї з кількох дисциплін соціально-економічного циклу.

Більшість університетів світу дотримуються принципів індивідуально орієнтованої організації навчання, згідно з якими кожен студент має можливість обирати модулі навчальної програми для вивчення в наступному семестрі, обирати викладачів і час занять. Відповідно до вибору студентів формуються групи і потоки, які зберігаються тільки протягом поточного семестру.

Таким чином, не окремі особи, а всі студенти сучасних ЗВО мають індивідуальні навчальні плани і графіки навчальних занять. Перспективним є впровадження таких можливостей та індивідуалізації навчання в українських ЗВО.

Існує кілька загальних принципів, які повинні мати на увазі викладачі при плануванні своєї сучасної освітньої практики: науковий підхід, поєднання теорії та практики, здобуття тривалих знань, раціоналізація, систематизація, демократизація, співвіднесення та інтеграція в освітній процес, творчість та ініціативна поведінка, індивідуалізація, диференціація, інклюзія, міжкультурна комунікація та взаємодія. Такі принципи, як науковий підхід, який пов'язує теорію та практику, актуалізація, раціоналізація, систематизація, співвіднесення та інтеграція в освітній процес стосуються головним чином конкретизації освітніх цілей, маючи на увазі сучасні тенденції в науках.

Психологічні та суспільні науки також слід брати до уваги, оскільки вони впливають на процес визначення освітніх цілей, процес відбору освітнього змісту та їх розподіл по навчальній програмі, а також вони пов'язані із застосуванням методології навчання. Такі принципи, як креативність та ініціативна поведінка, індивідуалізація, диференціація, інклюзія, міжкультурна комунікація та взаємодія, пов'язані здебільшого з методологіями викладання та навчання.

Індивідуалізація освітнього процесу сприяє задоволенню потреб кожного студента. Інклюзія як дидактичний принцип дозволяє залучити до навчання всіх здобувачів вищої освіти незалежно від національності, соціального статусу, культури, релігії, здібностей та можливостей. Кожен студент має право на якісну освіту та рівні можливості для соціалізації з різними людьми. Слід зазначити, що люди мають подібні риси, але вони також багато в чому різні, і такі відмінності слід сприймати і оцінювати як вигоду, як якість та можливість для прискореного соціального розвитку.

Персоніфікований підхід може проявлятися різними способами: підготовкою персоналізованого навчального плану для студента, який класифікується згідно з Міжнародною класифікацією функціонування інвалідності та здоров'я. Крім того, є можливість сформулювати конкретні освітні цілі, які базуються на звичайній навчальній програмі, для студентів з когнітивними вадами. Існують також можливості впровадження різноманітного персоналізованого навчального змісту, якщо це необхідно.

Персоніфікований методологічний підхід, пов'язаний з викладанням та навчанням, складається з конкретних організаційних форм та методів навчання, які адаптовані до здібностей, інтересів та потреб студентів.